

اهمیت شوری از نظر اسلام

تعریف:

شوری در لغت از شور گرفته شده و بمعناهای زیاد استعمال شده است مانند بیرون نمودن عسل از قالب موم و تصفیه کردن آن - دیدن سر و پای و گرد و پیش یک حیوان بخاطر خریداری -

البت استعمال آن بمعنای خواستن، تحقیق و تلاش آن رای که بحق زیاد نزدیک باشد و یا عینا حق باشد زیاد صورت گرفته است. و شوری در اصطلاح عبارت از رای خواستن از کسانی هست که در عین موضوع کاملا با خبر و آگاه باشند و خود را بنظری می‌رسانند که نزدیک بحق و صواب باشد.

به هر لحاظ مفهوم شوری اینست که انسان تنها بر تفکر و نظر خود اکتفاء نکند، بخاطر وضاحت بهتر موضوع و فهم درست و دقیق، آنرا با اصحاب علم، تجربه و درایت شریک و مطرح نماید تا که نظری درست را بدست بیاورد و بر آن عمل کند. کسیکه مشوره نمی‌کند فقط یک رای (نظر) نزد خود میداشته باشد که اغلبا احتمال خطا و نادریست بودن آن موجود میباشد و در صورت مشوره با اهل مشاورت غالبا راه و مخلص بهتر و صوابتری را بدست می آورد.

شوری (مشاوره یا مشورت) در اسلام از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و در قرآن کریم و سنت پیامبر اسلام (صلی الله علیه وسلم) به آن تأکید شده است. به طور کلی، شوری در اسلام به عنوان یک اصل بنیادی در تصمیم‌گیری‌های فردی و جمعی شناخته می‌شود. در زیر برخی از ابعاد اهمیت شوری از نظر اسلام را بررسی می‌کنیم:

تأکید قرآن کریم

الله متعال که خالق انسانها است بر طبعیت مخلوق خود بسیار دانا و عالم است. او جل جلاله در شرایطی و حالاتی برای بندگان خود بر شوری امر فرموده است که رسول الله صلی الله علیه وسلم پس از آن که در غزوه احد از مدینه منوره به مشوره صحابی بیرون میشود و موقتا با مشکلات روبرو میشوند با آن هم الله متعال به شورا امر میکند و پیامبر اسلام صلی الله علیه وسلم بر علاوه ای مسایل اجتماعی با مسلمانها در مسایل شخصی نیز مشوره میکرد مثلیکه در واقعه افک با حضرت علی و حضرت زید بن ثابت (رضی الله عنهما) مشوره کردند-

گفته میشود دست آورد بزرگ انقلاب فرانسه بمیان آوردن شوری در بین کشورهای مسیحی اروپایی بود و این را درک کرد که شوری یک نیاز طبیعی و نظری ای بشر بشمار میرود - اسلام که یک دین کامل و مکمل است، ۱۴۴۰ سال قبل از امروز مسلمانان را به شوری امر فرموده بود حتی یک سوره قرآن کریم را به اسم شوری مسمی نموده است. در حدیث شریف آمده است: **مَا حَابَ مَنْ اسْتَحَارَ، وَلَا نَدِمَ مَنْ اسْتَشَارَ.** رواه الطبرانی في معجمه الكبير والصغير مرفوعاً إلى النبي صلى الله عليه وسلم.

ترجمه: نا امید نشد کسیکه استخاره کرد و پشیمان نشد کسیکه مشوره کرد.

سنت پیامبر اسلام (صلی الله علیه وسلم)

پیامبر اسلام (صلی الله علیه وسلم) به مشاوره با صحابه کرام رضی الله عنهم و افراد دلسوز جامعه اهمیت زیادی می داد. ایشان در بسیاری از مواقع تصمیمات مهم را با مشاوره از صحابه کرام اتخاذ می کردند و از نظرات آنان استفاده می کرد.

و همچنان در قرآن کریم، در آیه 38 سوره شوری، به موضوع شوری اشاره شده است، الله متعال میفرماید:

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ

و [هم چنین برای] کسانی که [ندای] پروردگارشان را اجابت نمودند و نماز برپا داشته و کارهایشان [همواره] با مشورت میان آنهاست و از آنچه به آنان روزی دادیم، انفاق می کنند.

و همچنان الله متعال در آیه ۱۵۹ سوره ال عمران میفرماید:

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ . آل عمران ۱۵۹

ترجمه: به مرحمت خدا بود که در برابر آنان [= مردم] نرم و مهربان شدی و اگر تندخو و سخت دل بودی مردم از گرد(اطراف) تو پراکنده می شدند، پس آنان را ببخش و برای آنها طلب آمرزش کن و (برای دلجویی آنها) در کارها با آنها مشورت کن، پس هر آنچه تصمیم گرفتی با توکل به خدا انجام ده، که خدا آنان را که براو اعتماد کنند دوست دارد.

این آیه نشان‌دهنده این است که مشاوره و مشورت در امور مختلف، حتی در مسائل مربوط به حکومت و جامعه، ضروری است و پیامبر (صلی الله علیه وسلم) نیز از این اصول پیروی می‌کرد.

ابن منظور رحمه الله مینویسد که: الامر نقيض النهي. والامر الحادثة (امر در مقابل نهی است و معنای امر حادثه و واقعه می‌آید. از این تشریح امامان لغت آشکار میگردد که معنای امر حکم و حکومت نیز می‌آید و بمعنای مهم و مهتم بالشان نیز استعمال میشود و مفهوم آیت اینست که ای پیامبر صلی الله علیه وسلم در امورات حکومت و در رابطه به واقعه‌های مهم با صحابه کرام رضي الله عنهم مشوره کن.

شوری موجب می‌شود تا تصمیمات به صورت جامع و همه‌جانبه بررسی شوند و نظرات مختلف مورد توجه قرار گیرد. این امر باعث ایجاد همبستگی و انسجام اجتماعی می‌شود و به کاهش مشکلات و اختلافات کمک می‌کند.

با مشورت و بررسی نظرات مختلف، تصمیم‌گیری‌ها می‌توانند به صورت منطقی‌تر و متعادل‌تر انجام شوند. این امر کمک می‌کند تا تصمیمات بهتری اتخاذ شود و از بروز اشتباهات جلوگیری شود.

مشورت به معنای احترام به نظرات و حقوق دیگران است. این کار باعث می‌شود که افراد احساس کنند که در تصمیم‌گیری‌های مرتبط نقش دارند و نظراتشان مورد احترام قرار می‌گیرد.

نتیجه‌گیری

شوری در اسلام نه تنها به عنوان یک روش تصمیم‌گیری بلکه به عنوان یک اصل دینی، اخلاقی و اجتماعی مورد توجه است. این اصل به تأکید بر احترام به نظرات دیگران، مشارکت در تصمیم‌گیری و بهبود کیفیت تصمیمات کمک می‌کند. در نتیجه، شوری به تقویت انسجام اجتماعی و ارتقاء عدالت و انصاف در جامعه اسلامی کمک می‌کند.

و من الله التوفيق

محمد موسی (صدیقی)